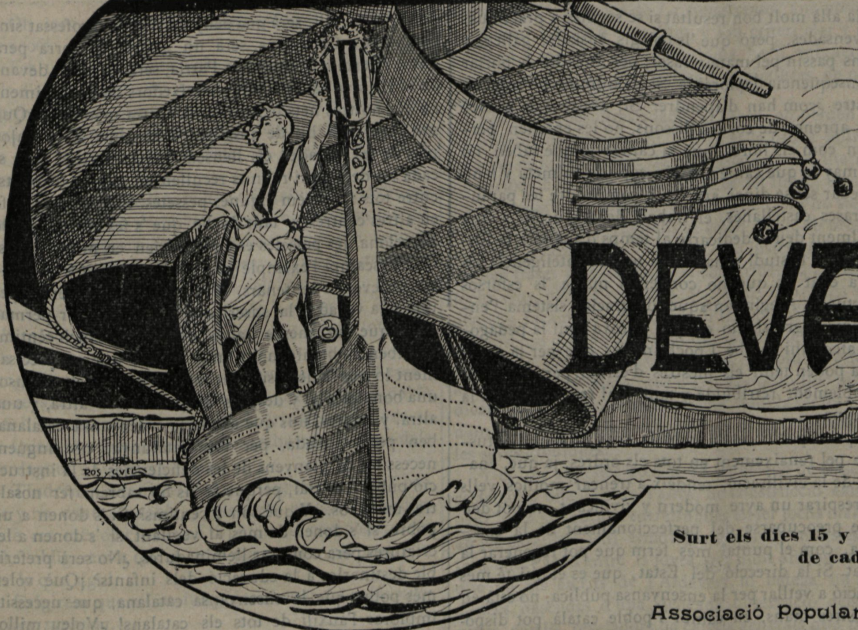

LA DEVANTERA

Periòdich catalanista

Surt els dies 15 y 30
de cada mes

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Associació Popular Catalanista * Eseudellers Blancs, 8, 1.ª

ANY IV

Barcelona, 15 de Maig de 1906

NUM. 79

Els Jochs Florals

Ugues diades hi ha al any que tenen el privilegi de remoure 'ls sentiments més fondos de tot bon catalanista més que cap altra: la una es de dol, l'altra de gloria. Es la primera l'onze de setembre, aniversari del de 1714, en que perderem la darrera engruna de les nostres llibertats. La segona es la poètica festa dels Jochs Florals, celebrada, com cada any, el primer diumenge del mes de les flors, que corresponia al que acabem de passar. La primera simbolisa 'l darrer badall, la mort a mà airada, el terme funest y fatal de la llarga agonía de la que en altre temps havia sigut la gloriosa Catalunya vella. L'altra simbolisa una de les primeres manifestacions de vida de la Catalunya nova renaixenta: l'us de la paraula, el desvetllament del sentiment de la bellesa.

Filla aquesta festa del primers actes de desvetllament de la nostra adormida consciencia nacional, la evocació de la nostra brillant historia, y després d'haver dat al mon les grans obres d'una literatura esplendent, el primer fruyt de la seva joventut y bellesa ha sigut el nostre robust y sà ideal de llibertat, avuy en estat de creixensa, y que per les obres de sa feconda y hermosa mare podem judicar dels fruyts de la seva activitat per quan arribi a la edat adulta.

Els excèptichs de tot temps han intentar ridiculisar y fer burla d'aquesta honorable institució senyalant incorreccions y defectes, sense tenir en compte que 'ls barbotechs primers y les cansonetes novelles del nin, son la paraula forta y vibrant y la veu robusta y armoniosa del home fet. No donem una importancia que no mereixen aquestes manifestacions de sers impotents, cors envejosos y esperits malalts, y pensem que un poble que senti la Patria, la Fe y l'Amor, y que inspiri els seus actes en la gloriosa trinitat que serveix de lema a la nostra Festa Poètica es un poble viu y fort y està destinat a vèncer.

Ab la festa dels Jochs Florals apendran el bell parlar y el bell sentir, estretament enllassats, les generacions catalanes, y si ab l'un escamparan la bona nova arreu de la Patria, ab l'altra encendran d'amor y entussiasme el cor dels seus fills.

Els dignes membres del honorable Cos d'Ad-

junts, vers sacerdots de la Bellesa, ben imposats de la seva important missió, cuydaran de que may per may s'apagui el foch sagrat que dona la inspiració als nostres poetes y literats, posant tota la seva intelligencia en la bona organizació d'aquestes hermoses festes anyals dedicades al seu culte, y aixís Catalunya, la mare amorosa, contemplará joyosa els graduals avensos dels seus fills, y de la mateixa manera que ahir sentia estremir el seu cor de goig al entendre 'ls seus mots primers, treballosament confegits, y fruía delicies inefables ohint els seus primers cants, y reya y s'alegrava ab els seus jochs y els seus somrisos infantívols, podrà esperar tenir demà la fonda y reposada satisfacció de contemplar les obres fortes, fruyt d'una intelligencia clara, d'una consciencia recta y d'un cos viril.

L'enemich

L'home es de naturalesa imperfecta y malgrat els seus bons propòsits no pot menys que posar de manifest en moltes ocasions que 'l mòvil, quasi be únich, dels seus actes, no es altre que un desmesurat amor a sí mateix, que traspassant l'ordre natural d'aquet sentiment es tradueix en una antipatia instintiva pels demés objectes y persones que no tenen ab ell una relació directa. L'hàbit de la lluyta constituía en l'home primitiu una segona naturalesa; era per ell una veritable necessitat el tenir enemichs a qui combatre, y quan no n'hi havien d'exteriors les dissensions internes pertorbaven, fatalment, la pau de les societats antigues. La relativa civilisació que avuy disfrutem fa creure que aquell barbre estat ha passat per sempre, y que la pau del mon civilisat, no solsament no disminuirà, sino que anirà en augment y es consolidarà, essent cada dia més apreciats y conresats ab més amor els ideals que tendeixen a convertir a tota la humanitat en una familia.

Mes si en l'ordre físich ens podem felicitar d'aquesta creixent evolució de la humana intelligencia en lo que fa referencia al estat polítich y social, no podem dir lo mateix en l'ordre de les idees, sobre tot entre nosaltres.

En ell encare predomina la antipatia a tot lo exterior, la aversió a tot lo que no surt de nosaltres, que 's tradueixen en una mena de hostilitat y a vegades en un odi declarat als que, per una ó

altra circumstancia, com nosaltres no pensem, y no pas sempre en lo substancial, sino en els més insignificants detalls, lo que no es més que una forma atávica del brutal egoisme primitiu. Per això molts no senten les idees per la influencia de la seva sola virtualitat, sino únicament perque son contraries a tal ó qual altra, la seva intelligencia no les compren més que pel contrast, y s'apaga o esmortueix el seu entussiasme per elles quan cessa la oposició. Les seves opinions obeeixen a un criteri de balansa, en que 'l plat del afecte per un ideal no pot pujar que no baixi en el mateix grau el del desafecte per un altre. En el seu mesquí gust artístich no saben veure la bellesa d'una idea, com la d'un altre objecte qualsevol, sino comparantla ab una altra.

Més que per convenciment y sincer amor a ses respectives idees, el republicà ho es per odi als reys y als seus partidaris, el carlí per aversió als lliberals, y viceversa; y aixís obren el religiós y l'anti-religiós, el socialista y el burgès conservador, y aixís successivament tota mena de partits y escoles, grosses y petites. Y de conformitat ab aquesta manera d'apreciar les idees, creuen molts que ser catalanista vol dir sentir un odi exaltat contra 'ls castellans y contra tot lo castellà, y en això consisteix tot, y lo més trist es que no falten desgraciats que ab les seves tonteries fan bona aquesta opinió, y encara més, ja que darrerament hem vist ingressar a molts en els diversos nuclis d'elements que han adoptat el nom de catalanistes al sol impuls de rivalitats electorals ab els partidaris d'idees que, com la republicana, res tenen d'antitètic ab les bones tradicions y ab les aspiracions actuals de Catalunya.

Hi ha necessitat de cercar el nostre principal enemich dintre nosaltres mateixos, en lo més íntim del nostre sér, en els recones més amagats del nostre cor y del nostre cervell, ben segurs de que en la nostra falta de conviccions, en la nostra deixadesa en practicarles o en la nostra feblesa en reprimir els irreflexius impulsos del nostre temperament, això es, en defectes de la nostra energia conscient, activa o voluntaria, hi trovarem la font principal, si no la única, de tots els mals que 'ns han esdevingut y que actualment patim, y com a lògica conseqüencia també de tots els que 'ns puguin arribar d'aquí en endavant.

Si aixís es, donchs, deixem de fer responsables als altres de les nostres desgracies, y preocupant-nos no més de corregir els nostres desacerts, con-

vertim la antipatia natural en bona voluntat, l'egoisme ingènit en altruisme, pel predomini en nosaltres de la intel·ligència per damunt del temperament.

Comprehem y estimem les idees per la seva sola virtualitat, sense necessitat d'estimulants, sobre tot si resulten en detriment d'altres ideals, procurant no fel·licitar enemics presentant en oposició an ells, ans al contrari, cercant la possible compatibilitat ab lo substancial de cada un, que es la part més o menys grossa de bondat que tots tenen, y fins conresem cada un de nosaltres els que millor s'avinguin ab els nostres temperament y caràcter particulars, que les variades institucions que d'ells neixen vindran a ser les vestidures y ornaments ab que s'cobrirà Catalunya quan tingui personalitat y voluntat propies. Però, això sí, tenint molt en compte que la elegància y brillantor de vestits y ornaments no ofegui en nosaltres la idea de la bellesa natural de la augusta persona que ab ells se cobreix, com tampoch aquesta bellesa plàstica té d'ofegar la superior bellesa moral que constitueix la essència del seu esperit.

Busquemlo y treyemlo fòra del nostre interior, darrer cau ahont confiat s'amaga, al nostre veritable enemic, y sense por als seus bramuls de rabia demli implacable mort, que si això sabem fer una nova era de pau y benhauransa comensarà per nosaltres y la Mare Catalunya sentirà fondo agraïment per la nostra bona acció.

~~~~~

¡Protecció a l'ensenyansa catalana!

Discurs llegit en l'Associació Popular Catalanista 'l dia 22 d'abril.

Senyores; senyors:

Ningú posarà en dubte que quan se celebra alguna d'aquestes festes familiars ab que solen aplegar-se 'ls amichs d'una col·lectivitat educativa, sentim tots com una fruïció inexplicable al sentir la veu tendra dels infants de les escoles quan reciten composicions literàries. En aqueixes ocasions soleminals en que una comunitat de sentiments ens fa conèixer que som germans, que 'ns fa sentir ab poderosa intensitat l'esperit de Catalunya, es quan més ens conou l'accent infantivol al rendir homenatge a les lletres catalanes.

Lo que ara s'fa en aquests casos, comparemho ab lo que s'feya pòchs anys enrera, quan sols se feyen recitar composicions castellanes; ¡y quina diferencia en l'efecte! Allavors aquells noyet semblaven fer de còmichs, perque s'trovava una cosa forçada, artificiosa; mes avuy la seva lectura 'ns va de dret al cor, perque es natural y franca.

Aquesta senzilla consideració podem aplicarla a altres ordres. Femse 'l càrrech de que 'ls noys escriuen una dècima de felicitació a sos pares el dia del seu Sant.

Si 'ls obsequiats tenen seny y cor ¿no's ha de fer un efecte extravagant al sentirse felicitat en llengua extranya, en una llengua en que no hi parlen may? Y encara una altra: surt un noy de la escola, y el colochen de meritori en una casa de comers. Totes les converses que té ab sos principals y ab sos companys d'oficina les té en son llenguatge propi, com es molt natural y llògich, però ha de fer una operació de multiplicar en alta veu, y es té de valer de la llengua castellana, perque es la única manera com ha après de comptar a la escola de primeres lletres. Y ja no dich res de les oracions religioses que ha après de memòria en la llengua oficial, y en la llengua oficial les recita sempre, com si 'l Sér Suprem a qui van dirigides fos algún castellà d'aquells que no 'ns volen entendre. ¿No es això ridícul? ¿No es això incult? ¿No es això contrari a la rahó y a la Naturalesa? An aquest extrem ens ha portat el sistema defectuosíssim de la ensenyansa primaria en nostre país. S'han volgut uniformar els mètodes pera totes les escoles del Estat, sense considerar que la diversitat de caràcter y llenguatge de regions distintes exigeix mètodes distints, adequats cada un al caràcter dels pobles respectius.

Que en les escoles de Castella s'ensenyi usant l'idioma nadiu dels alumnes, se comprèn molt be, y això

donaria allà molt bon resultat si se seguissin pràctiques més avensades, però que 'ls colegis èuskars, gallegos y catalans passin pel mateix raser, per força ha de portar una conseqüència deplorable. Si els alumnes no entenen al mestre ¿com han d'aprendre? Si, abusant de la memòria, aprenen de cor les lliçons, no les entenen, perque fan com els lloros, que si canten lo que saben, no saben may lo que canten. Y si a cops de palmeta y fentols quedar sense dinar arriben a comprendre les paraules y frases castellanes, el treball de traducció a que mentalment deuen dedicar-se al temps d'aprendre la lliçó, dificulta l'estudi y malmet la tendra intel·ligència en aquella edat en que no convenen massa 'ls esforços intel·lectuals. Afegim an aquest desgraciat sistema l'enderrement grossíssim en que s'trova aquí la pedagogia, y afegimhi també 'l poch interès que per la ensenyansa poden tenir els mestres d'estudi, per ésser tant miserablement retribuïda y tant mal recompensada la seva feyna.

Ja que 'l poble català treballa avuy ab tant d'entusiasme pel renaixement en tots els ordres; ja que, enamorat de la civilització, tendeix a trencar molts vells pera respirar un ayre modern y vivificant, no pot deixar de preocuparse del perfeccionament de la ensenyansa, com el puntal més ferm que pot regenerar la societat. Si la direcció del Estat, que es el qui té més obligació a vetllar per la ensenyansa pública, no està en les nostres mans, en cambi 'l poble català pot disposar ab tota llibertat, sense oposarse a cap lley, de la ensenyansa privada, es a dir, pot fundar y sostenir escoles que no tinguin res que veure ab les oficials. Aquí està la salvació de Catalunya. Aquí està 'l medi positiu, legal y eficaç de fer arrelar pregonament en la generació que puja les idees que avuy son patrimoni exclusiu d'uns quants individus que les han adquirides a copia d'estudi. Y al verificarse aquest moment, que podríem dir social més que catalanista, cal tenir present la manera com pot realitzar-se perque dongui resultats satisfactoris. En primer lloch calen els mestres. Han d'ésser escollits, de geni pacient y tracte simpàtic, ensemps que quelcom rígid, que s'faci respectar, d'intel·ligència per la bona direcció educativa y de coneixements científics, literaris y artístichs. Han d'ésser ben retribuïts, a fi de que no tinguin necessitat de preocuparse dels medis de subsistència y per lo tant puguin dedicar totes les seves energies a cumplir la delicada missió que se 'ls hi confia. Les escoles deuen reunir condicions especials higièniques: espayoses, orejades, allunyades de focos d'infecció o de paludisme, sense humitat y ab claror suficient, regulada conforme als preceptes higiènichs sobre la vista; el material d'ensenyansa apropiat y d'acord ab els avensos pedagògichs de que 'ns donen exemple alguns països extrangers; els llibres de text amens, clars y d'explicacions útils, breus y comprensibles, etc., etc.

Ja compendreu fàcilment que totes aqueixes circumstancies, unides a la aptitud d'un bon professorat, han d'obrar armònicament sobre la intel·ligència flexible dels noys, pera donarli la major perfecció de que sia susceptible.

Així ha d'ésser la ensenyansa catalana, y no dubto de que tots esteu ben convenuts d'aquesta necessitat. Però ¿com realitzar-se, si avans que tot se necessiten molts diners, y els diners son avuy difícils de trobar? ¡Ah, senyors! Quan se tracta de fer una ostentació frívola, com aquella del Banquet de la Victoria, o de fer una subscripció pera imprimir discursos parlamentaris ja coneguts de tothom, desseguida surten milenars y milenars de pessetes. ¿No estarien més ben empleats per la ensenyansa primaria, que es una necessitat més apremiant y més civilisadora y patriòtica?

La Associació Protectora de la Ensenyansa Catalana prou ha trucat a les portes de la gent rica, sobre tot d'aquelles persones de bona posició que s'gasten molts diners en treballs electorals tot fent protestes d'amor a Catalunya, però ¡ay! no responen, y la Protectora de la Ensenyansa, al veure que 'ls richs se fan sords, s'ha vist precisada a implorar l'auxili dels pobres, de les classes més humils, pensant, jo crech que ab molta rahó, que aquí es hont hi ha més bona voluntat. Suposo que tots estareu enterats dels petits talonaris que ha distribuït la Associació Protectora de la Ensenyansa Catalana. Tota persona que s'vegi inclinada, per sos bons sentiments, a contribuir al foment y protecció d'aquests centres hont deuen educarse ab perfecció 'ls infants de Catalunya, pot posarhi la quantitat que pugui, 5 cèntims, 10 cèntims, o més si pot, sia d'una sola vegada o tant cada setmana o cada mes. Cada un d'aquests talo-

nets que reculli, serà una penyora d'amor professat sincerament a Catalunya, serà un granet de sorra pera bastir l'hermós edifici de la Patria, serà un mèrit devant de la Humanitat, ens farà mereixedors de l'agraïment ab que nostres nètcs benehiràn la nostra memòria. ¿Què son, per cada hu de nosaltres, 5 cèntims, si la major part de les vegades els llemsem per tonteries? Mes si cada un dels aquí reunits recullen un talonet d'aquets, entre tots reunirem algunes pessetes. Si lo mateix se fa en altres centres, y tant de bo que s'fes en tots els de Barcelona, les pessetes es convertiran en molts duros. Que s'escampi l'exemple pels pobles de fora y les unitats esdevenen centenars. Y si, en lloch de ferho per una sola vegada, la subscripció té un caràcter permanent, que duri mesos y anys, de cinch en cinch cèntims s'arriben a obtenir molts mils duros, que es precisament lo que s'necessita per montar ab tots els avensos una bona escola, y després d'aquesta una altra, y una altra, y moltes, fins que extesa la ensenyansa catalana, ben perfeccionada, per tot Catalunya, no tinguem necessitat de planyens de les deficiències de la instrucció pública oficial, perque ja 'ns ho sabem fer nosaltres mateixos. ¿Y què son 5 cèntims? Si s'donen a un pobre, si s'donen de més al vigilant, si s'donen a les criatures pera comprar lleminadures. ¿No serà preferible destinarlos a la educació dels infants? ¡Què volem més pobre que la ensenyansa catalana, que necessita implorar l'auxili de tots els catalans! ¿Voleu millor vigilant que la escola, hont el mestre deu procurar ab amor de pare que 'l nen segueixi, sense desviarse, el camí dret de la virtut y la honradesa indispensable per mantenir la dignitat del home y el benestar social? ¿Voleu més lleminadura que 'ls fruyts saborosos d'una bona instrucció primaria?

Recomano a tots que no s'abandoni un sol moment aquesta institució, mil vegades santa y esperansadora. Contribuim tots a la subscripció oberta en les societats catalanistes pera fundar y sostenir les escoles, y tots els qui tinguin infants per educar, que 'ls portin a les escoles catalanes, ara que ja n'existeixen algunes a Barcelona, y si algú no 'ls hi porta per motius particulars, que procuri al menys que sos fills llegeixin y escriuin correctament el català, sens perjudici d'estudiar altres llengües vives, y que no deixin d'aprendre la historia y la geografia de Catalunya, que també s'poden estudiar a casa, a les hores vagantes, per medi dels llibres que cada dia s'publiquen. El català que no tingui bon interès per la ensenyansa catalana, poch estima a la seva família.

BONAVENTURA RIERA

~~~~~

La "Solidaritat Catalana"

ATALANS, visca Catalunya!!!

Aquest es el crit precís que dintre no gayres dies ressonarà pels àmbits del nostre cel rialler. Aprop de cinch milions de catalans, arracrats sots els plechs invictes de nostra santa bandera, quatre cops barrada, serém atents a contestarlo y a defensar aquest crit y aquesta bandera ab els punys y ab lo que convingui. Tots hi serém, els de França y els d'Espanya; per consegüent no serà exclusiu de Barcelona l'entusiasme que produirà la fusió en un sol nucle dels catalans de totes les maneres de pensar y de sentir en matèries polítiques, socials y religioses, car tots els fills ben nascuts s'agermanen y s'uneixen en bloc pera llibertat y reivindicar els drets de sa Mare que, a més a més d'esclava, s'ha de veure continuament ultratjada pels fatídichs polítichs que la exploten y la enganyen.

Hí hauràn, donchs, erupcions de foch patri a tots els pobles y llochs que integren la nostra Nació, trossegada ab vilipendi per l'acer de dos pinxos repugnants.

Tots a la una, tots hi serém. Ja no hi hauràn ¿com no hi hauràn? ja no hi han carlistas a Catalunya, ni republicanos, ni regionalistas de cap mena, puig totsells s'avergonyeixen d'haverse apropiat aquells degenerats noms; ja tothom a Catalunya es català, ben català. ¡Benhaja la Patria!

¿Què vol dir la religió? Cadascú que s'guardi la seva; de fet som tots germans y tots catalans: l'esperit de rassa ha triomfat.

Oh jorn memorable! Oh benhaurada primavera la de 1906!

Ets tu la missatjera del amor y de la unió entre 'ls fills d'aquesta terra; tu la que dintre pochs dies posaràs a prova als successors d'en Pau Claris; tu seràs la que, devant d'Europa y del mon tot, decidiràs si en ple segle XX podem ésser esclaus el catalans d'aquesta vessant.

Ja solament catalanshi han a Catalunya. AIXÓ (que s'ha d'escriure ab lletra ben grossa) ho sintetisa tot: els fills tots d'aquesta terra parlaràn y escriuràn sempre més la seva llengua; ja no tindrem cap més Romanones que prohibeixi llur ensenyansa; els jutjes y els magistrats no 'n parlaràn d'altra; desde 'l qui ocupi 'l setial més enlairat fins al més humil dels ciutadans, tots y en tots els actes de la vida oficial y privada glosaràn la llengua que desde son trono parlaven els nostres comtes-reys, aquells democràtics reys que, regint al poble més lliure de la terra, eren ells els primers ciutadans.

Quedarà venjada dels agravis rebuts la llengua dels Verdaguers y Guimerà.

Tindrem Corts Catalanes que llegendaràn pera 'l poble y no contra 'l poble; y quan un emissari d'aquets (que res més deu ésser un diputat) no compleixi com cal, l'obligarem a que 's retiri per inepte, per malvat o per lo que sigui.

Exigirem que a Catalunya la voluntat del poble sigui la llei suprema.

Catalans seràn tots els qui a Catalunya desempenyin càrrecs públics.

L'exèrcit, mentres la Humanitat no se 'l tregui del damunt, serà voluntari, y en cosequència cap fill d'aquesta terra anirà per força a servir al rey o a la República.

Quedarà per sempre abolida la odiosa contribució anomenada de consums, com també tots aquells impostos que no afectin directament a la propietat, tot lo qual representarà quasi 'l doble dels ingressos que avuy té la nostra suferida classe treballadora.

En una paraula: tindrem lo que fins al present hem predicat els qui 'ns hem preocupat de la sort de la nostra Patria volguda; y ho tindrem perquè desde avuy tots ho voldrem, y ho voldrem perquè es nostre, y lo nostre es nostre y... prou.

Y sinó, espereu-vos...

¡Tuuuut... tu ru rut... ca a a fé!

Pim, pam.—Jaumeet... les set.

—Ja vaa!

—Miri que ja han tocat.

—Está bé, dona, ja 'm llevo.

Faig un revolch pe 'l lit, obro 'ls ulls y res veig; ¡jo que 'm creya que dirigia una arenga al poble solidari desde dalt d'una trona apareguda al mitj de la plassa de Catalunya!

Quina nit més pesada! Si no fos pel Tupinamba encara dormiria; vés si no podria anarsen a Filipines a moure escàndol ab el corn aquet bon home.

Oh! Lo més bonich es que la dispesera sempre sab que son les set quan ha sentit sonar l'instrument d'aquell insurrecte.

El dia que aquest se descuidi de passar per aquest carrer, deurà cridar-me a l'hora de dinar...

Quina nit més pesada...

Y jo 'ls he dit que m'esperessin...

Y ahont anava jo? No me 'n recordo. Quin quadro més bonich com jo l'he somniat!

¿Per què ha d'ésser somni y no realitat? Tota aquella gent volia lo mateix; tots a tot disposats estaven; banderes barrades onejaven pels ayres; crits de redempció creuhaven l'espai; cobrien les testes les nostres barretines y els petits cridaven: També hi volem venir!

Quin quadro més hermós, tal com l'he somniat!

JAUMET DE LA SERRA

Dos llibres de l'Aldavert

L'Aldavert ha publicat dos volums més dels seus inimitables articles. Porten per títol *Feyna vella* y *A la taleya*, y en dihent el nom de l'autor ja queda fet l'elogi dels llibres.

¿Qui no la coneix la firma de l'Aldavert? Anys y més

anys, desde les planes de *La Renaixensa*, anà posant el comentari als fets d'actualitat, y son criteri clar y independent y son domini de la ploma be li valgueren el ser tingut per un dels primers periodistes de nostra terra.

Ses cròniques, traslades al llibre, no perden gens en absolut del seu encant, y això es la prova millor de que no es falsa la fama de que gosaven. La literatura de periòdic es molt diferent de la del llibre; en aquella 's necessita ser brillant encare que l'istil no sia correcte, perquè 'ls periòdics se solen llegir ab presses y no s'està en disposició d'aquilar la justesa absoluta de moltes frases y conceptes, y si sols criden la atenció els tochs vius, perquè ressaltin. Per això 'ls treballs periòdics rarament resisteixen el ser colleccionats en un llibre sense que perdin molt del seu mèrit, y l'haverne sortit tant ayros l'Aldavert en tots els volums que fins ara ha publicat, compostos d'articles quin lloc més indicat, per les qüestions que tracta, sembla ser les planes d'un periòdic, es la millor prova de la virtualitat de les seves cròniques.

Y es que aquestes no son un arrelplech de frases encastellades una darrera l'altra, de construcció extravagant, com si l'autor s'entretingués en fer jochs malabars ab les paraules, istil enfàtic a que avuy molts escriptors, sobre tot d'entre 'ls joves, son molt aficionats, sino que en els escrits de l'Aldavert hi batega un munt d'idees nascudes d'una delicada observació dels més petits detalls reveladors de causes generals que passen inadvertides a n'els que no tenen el temperament de fixarse gayre en les coses.

Pera lligar y relacionar els fets com fa l'Aldavert es necessita, a més d'una fina observació, com deyem avans, una cultura molt extensa, perquè 'ls temes que tracta en ses cròniques son sumament variats, y per lo tant, per parlarne ab criteri com ell fa es precis tenirne coneixements, si no profunds, un bon xich precisos. Lo que hi ha es que, com el seu istil es model de senzillesa y naturalitat y no es aficionat a fer citas d'autors alemanys o noruechs, per alguns passarà o passa l'Aldavert com un escriptor d'estar per casa, bo no més pera parlar de detallets sense importancia però incapa de formular les grans síntesis de les lleys evolutives de la Humanitat. Aixís, en el mateix istil que solen emprar ho poso.

Jo no sé si l'Aldavert ha llegit molt o ha llegit poch, que es el criteri que solen tenir molts pera jutjar de la sabiduria de les persones, mes lo que si puch assegurar, com ho pot assegurar qualsevol que llegeixi els seus articles, es que l'Aldavert es cuida més de pensar per compte propi que no d'anar a espigolar en les idees d'altres autors, que lo que exposa es fruyt de la reflexió nascuda de la observació directa, no de reminiscencies de lectures de tal o qual llibre.

Jo no vull venir a dir ab això que siga un mal el llegir, ans al contrari; mes s'ha d'evitar el ferse un empatx de lectures. S'han de digerir aquestes y sobretot s'ha de procurar que no li fassin a un may perdre el mon de vista vivint a tres quarts de quinze.

Es màxima ja molt antiga que lo que s'entén be, se sap també expressar be, y sense volguer assegurar aquí la certesa absoluta d'aquesta sentència, la veritat es que en els escrits de molts que volen passar per tenir, y fins tenen, fama de gent de valua, s'hi nota pel seu istil enfargat, l'enfargat d'idees mal apreses que en el seu cervell porten.

Ben al contrari del d'aquestes l'istil de l'Aldavert. Si per les qualitats que avans hem esmentat tenen els seus articles tot l'ayre d'una conversa agradable, per la claretat del mateix un va seguint sens esforços de cap mena per allà hont l'autor vol portarlo. Y a fé que al escriure solts polítics no tem pas escullir les qüestions que en l'estat legal present son ben perilloses.

Per suposat que no surt ab frases gruixudes ni té de fer el cridaner perquè se n'adongi tothom, aixerits y tontos, partidaris y enemics, y s'infla la cosa, surti al cap-de-vall com surti, sino que diu tot lo que 's proposa dir a la quieta, no ofenent may a ningú ab paraules y tocant les qüestions de retop quan aixís deuen ser tractades, perquè ningú tinga res que dirhi y la gent de criteri puguen entendrel; pels que no 'n tenen no val la pena de fer cap propaganda.

Si 'm preguntessin d'entre els articles que componen els dos llibres quins m'agraden més no sabria què respondre. El darrer que acabo de llegir es el que sempre 'm sembla més bonich, sobretot quan aquest es de la grandiositat poèmatica d'un *Alea jacta est* o d'un

Què 's diuen los pardals?, o té la justesa d'observació y delicadesa de sentiments d'un *Cap al cementiri*, *La mora Fàtima*, *Lo bàlem de la familia*, *Som de terra y terrejèn*, *La por del hospital* o *Lo desembre congelat*, per no citar-ne d'altres.

Quan, com en aquest últim, evoca 'ls recorts de noy, la ploma de l'Aldavert corre anyoradissa d'aquell temps de rosades ilusions; es un goig que no té preu la melangia que desperta en qui 'l llegeix y es un goig per qui l'escriu, com ell meteix indica al acabament de l'article:

«Es molt bonich recordar los temps de criatura. Per això hi tinch tanta tirada jo, sobretot are que 'ls cabells ja 'm blanquejen.»

J. SANS Y OLIVERAS

ENGRUNES

Sembla que hi ha una mania, per part de moltes associacions y publicacions catalanistes, de declarar-se *republicanes*. Y donchs, ¿y aquella antiga doctrina tant sabiament predicada per la antiga Unió Catalanista, defensada principalment, en altre temps, per en Martí y Julià, de que 'l catalanisme no pot decantar-se a cap forma de govern, com tampoch a cap religió, perquè la forma de govern es cosa secundaria dintre la essencia de les idees nacionalistes, les quals, per altra part, poden ésser professades honradament, lo meteix per monàrquics que per republicans y àcrates? ¿Què s'ha fet de tot allò? ¿Oh inconseqüència dels cervells mancats de convicció! Y diem inconseqüència perquè no voldriem pas suposar que aquet cambi de criteri fos un ngany pera restar vots del partit republicà, puig el procediment electoral 'n ensenya tantes de males arts!

La vella no volia morir, pera veure'n sempre de noves.

Entre les festes que s'han de celebrar a Madrid ab motiu de les nocces *reials*, hi figuraràn concerts que donaràn alguns *coros* dels Clavé. Una de les tals societats corals es «El Eco Republicano». ¿Oh gran Deu!, ¿qui ho havia de dir que una societat republicana fes homenatge a un rey? Això significa que no n'hem de fer cas dels qui 's declaren *republicans*. S'han de mirar els fets y no les declaracions.

Va pels regionalistes evolutius, aquells que esperen del poder central una migrada concessió de concert econòmic, zona neutral o petites descentralisacions administratives.

El capítol del partit nacionalista irlandès, John Redmond, explicant la actitud del nacionalisme enfront del govern anglès, ha dit:

«Si un home us deu cinch duros y us dona deu pessetes a compte, es natural, al rebreles, ferne un rebut, lo qual no significa pas cancelació; empró si en lloch de darvos deu pessetes vos entrega un cèntim, será prova de dignitat no volerlo rebre ni a compte.»

Mes lo pitjor del cas es que 'ls pobres d'esperit d'aquí, deixant de banda 'ls escrúpuls, allarguen la mà pera rebre 'l centímet negrunt, y ni això se 'ls dona.

Y que vagin pel camí de la evolució, que, segons diuen, es el més pràctic!

BIBLIOGRAFIA

ODES SERENES Y NOVES BALADES. *Aplech de poesies originals de l'Apeles Mestres. Segona edició. Un volum de 134 planes, una peseta.* Antoni López, editor, Barcelona, 1906.

L'Apeles Mestres es sempre 'l mateix. Les produccions son totes pensades y executades ab el mateix motillo.

A n'ell el podriem molt ben anomenar el poeta dels dies grisos. Perquè al igual que 'ls dies grisos, les seves poesies tenen un tò esblaimat, l'as—hermosament l'as—indecs y vergonyós com si no gosessin a presentarse als ulls de sos lectors ab tot l'explendor que llur fondo requereix.

Jo no sé a què es degut, pero cada vegada que la natura 'ns convida a somniar delectantnos ab algun de sos escassos dies grisos, penso ab l'Apeles y ses poesies. Y aleshores agafo una obra d'ell y allunyantme un xich del burgit mercantilista de la ciutat, en passo hores y hores fulejant dos llibres: l'un es el de l'Apeles, l'altre el del firmament.

Y en mitj de ma solitud, *somnio*; y en el lirisme del meu *somni* comparo les dugues obres mestres que tinch, la una en mes mans, l'altra allà al lluny, ahont per nosaltres tot son divagacions y incertituds. Y a ma com

paració en resulta sempre lo mateix: l'Apeles Mestres y els dies grisos, son dos companys inseparables.

Ja es hermós, ja, de poder contemplar el sol en els dies que franch, clar y rioler es presenta a irradiar ab sos reconfortants raigs la planúria de la vida! Però ¡quant més hermós no es de poder-nos mirar en un dia gris y endavinarlo ab tota sa magestositat al darrera d'un quants núvols!

Per xò are, al llegir les *odes serenes* y les *noves balades* de l'Apeles y al endavinar sempre al través de lo que 'ns diu lo qu'ens vol dir, he pensat ab els dies grisos. Per xò cada vegada que la natura 'ns convida a somniar oferint-nos algún de sos escassos dies grisos, penso ab l'Apeles.

LA CARN. Quadro dramàtic original d'en J. Burgas. Un volum de 38 pàgines, preu una pesseta.—Antoni López, editor, Barcelona, 1906.

El dia que, per casualitat, vaig assistir a la estrena de *La Carn*, vaig rebre una impressió un xich fonda al trobar-me davant d'una obra d'art, quant jo esperava sols una de les tantes llunies que impassiblement he aguantat en quasi tots els teatres del Paral·lel.

El meu desitj fora d'equivocar-me, però 'm sembla que a n'en Burgas li haurà costat *La Carn* més d'una decepció.

«Las Delicias», aquest es el teatre ahont s'estrenà *La Carn*, es una semi-barraca ahont hi podrien escaure'hi molt be les representacions del genre lleuger o infim, però tractantse d'obres series com ho es *La Carn*, el contrast es desastros y l'obra se n'ha de ressentir per forsa. Afegim a n'això el terrible desgast que, degut a la sarsuela, ha suferit el gust artístic del públic que acostuma a assistir a n'aquests locals, y veurem ab tota claretat que portar una bona obra allà, es matarla al néixer.

Are bé: ¿hi ha cap antor que 's vulgui esterilitzar el fruit del seu treball? Decididament, no.

Sent aixís, el ferse estrenar en Burgas *La Carn* a «Las Delicias», ¿no es veritat que fa suposar negatives d'altres teatres...?

Ja he dit al principi que voldria equivocar-me en les meves apreciacions, y ho he dit perquè jem fan tanta de llàstima els empresaris sense cultura artística!

J. SANXO Y FARRERONS

NOVES

Jochs Florals.—Ab la solemnitat de cada any, però aquesta vegada rebent la claror esplendorosa de les onze del matí, s'ha celebrat enguany aquesta hermosa festa en l'ampla sala de contratacions del edifici de Llotja. La nota més culminant, ja que en general no ha sigut aquest certamen tant notable com molts dels precedents, fou el discurs presidencial de Mossén Costa y Llobera. Comensà lent la apologia de la renaixensa de la llengua catalana comparada ab la primavera de la naturalesa, prosseguint ab frases magistrals com: «nostra llengua may ha perdut el caràcter lligítim d'origenari noblesa, per més que apedassava ab draps forasters els esqueixos de sa propia vestidura. Avuy, lliberada pel propi esforç, recobra ses joyes de publicitat pàgiva y les senyorils pompes de gran dama». Fou present que lo que avalorava una llengua no es sa virtut acústica, sino la potencia expressiva que atresora, car un idioma es tant més bo com més expressiu, y en aquest sentit el català té sa màxima expressió en els mots compostos, que l'ha acostar, quasi fins a igualarshi, a la potent llengua germànica. Després de la decadencia, s'ha de procurar la reintegració de nostre llenguatge en tota sa puresa, fixant-nos en sos perfeccions innates, sense may caure en el defecte del *chavoinisme*, que consisteix en creure cegament que lo propi es superior a tot lo demás, y acabà tant ell parlament ab aquestes paraules: «la renaixensa catalana es un fet gloriós, y Catalunya no pot renunciar al seu geni ni a la seva propia personalitat; no li assisteix tal dret de renúncia, com a ningú li assisteix el dret al suïcidi».

El discurs del secretari, en Pompeu Creuher, se limità a donar compte del fallo del Jurat, dedicant després un sentit record als escriptors notables que han mort durant l'any, tals com en Güell y Mercader, Ferrer y Codina, Mascaró y Capella, Climent Serrat, Dr. Sivilla, Nogués

y Tauler, Bordas y Estragués, Pere Coll, etc., y principalment en Joseph M.ª Pereda. També donà lectura d'un expressiu telegrama den Fasthenrath, de Colonia, adherint-se a la festa nacional catalana que en aquell moment se celebrava.

La Flor Natural correspongué al jove poeta en Xavier Viura per sa composició *Elegia*, y entre aplaudiments y aclamacions, boy sentintse 'ls acords de la marxa de Joan II, pujà al trono magestuós la regina de la festa, na Carme Amat, qui, seguint la antiga usansa, feu entrega dels premis als demás autors llorejats. L'acessit a la Flor correspongué a n'en Manel Folch y Torres per sa poesia *Fructidor*. L'acessit a la Englantina a n'en Eduard Girbal y Jaume, per la poesia *Jaume de Mallorca*. Lo primer accessit a la Viola a n'en Gabriel Alomar, per sa composició *Dins la Basílica*. El segon accessit a n'en Manel Folch y Torres, per sa altre poesia *Lo joglar de la Mare de Dew*. La copa artística la guanyà en Joseph Morató per un treball en prosa. En Manel Folch y Torres guanyà, ab sa poesia *Del terror*, lo premi ofert per la Lliga Regionalista de Sabadell. En Joseph M.ª Folch y Torres, per una novela, el del Centre Català de Santiago de Cuba. Mossén Jaume Collé obtingue'l premi ofert pel senyor Bisbe de Vich, y en Xavier Viura guanyà també'l premi de la Lliga Esperitua de Nostra Senyora de Montserrat, corresponente un accessit a Mossén Joseph Paradedà per sa poesia *Corpus*.

Y finalment, lo distingit escriptor en Lluís B. Nadal llegí un delicat y sentimental parlament de gracies.

Associació Popular Catalanista.—Devant d'illustrada concurrencia han comensat a celebrarse les conferencies organitzades pera cada dissabte dels mesos de maig y de juny. En la primera, que tingué efecte el dia 5, se llegiren tres notables treballs inédits: un article literari den Pere Aldavert, intitulat *No 'ls calen guardatermes*, fet a propòsit de la recent erupció del Vesubi; un treball filològic den Antoni Careta Vidal censurant als qui malmeten la puresa de la llengua catalana parlant d'esma, y una rondalla recollida per Mossén Antoni M.ª Alcover a Manacor, intitulada *¿Per què hi han rics y pobres en es món?*

En la segona sessió, tinguda'l dia 12, se donà a conèixer un recull de cançons populars de La Selva y alguna altra comarca, completament inédites, que foren cantades per la senyora Maria Vila de Masó, acompanyada al piano pel mestre en Joseph Masó y Goula, y comentades per nostre company de redacció en Bonaventura Riera. Comensaren sos comentaris explicant lo que eren a la vila d'Arenys de Mar els *balls de cançons*, y passant a La Selva, la senyora Vila cantà algunes de ses cançons, entre les que sobressortiren les del *Catorce de maig*, *Ninots de Montanya*, *Contrabandistes*, *Vida de soldat*, una variant de *Lo bon cassador* y la de la *Mandra*, que foren molt apludides.

En la próxima conferencia, que tindrà lloch el dissabte, dia 19, se darà lectura a un drama inédit den Emili Tintoré. L'altre dissabte, dia 26, se dedicarà una sessió exclusivament a la literatura rossellonesa. Llegintshi uns treballs den Juli Delpont, Joan Badoa, Joan de la Sanya y altres.

Agrupació del foment de la Sardana.—Aquesta novella entitat celebrarà'l diumenge, dia 27, a la tarda, en son estatge (Escudellers Blancs, 8, principal), una solemne sessió literaria-musical, que s'acabarà ab unes quantes sardanes.

—La mateixa Agrupació ha enviat a la Comissió de Solidaritat Catalana una comunicació preguntant que entre les festes que per tal motiu s'organisen, no hi manquin sardanes ab oïlla en algún lloch públic.

Per la ensenyansa catalana.—Actualment se publiquen dues obres d'història de Catalunya per quaders setmanals: la una, que es la sabia y científica Història crítica den Bofarull, traduïda al català y editada per la casa Ferrer-Vidal, se publica en quaderns de 25 cèntims; l'altra, publicació *Estudis*, en quaderns de 10 cèntims. Donchs be: aquestes obres, comprades en la administració de LA DEVANtera, produeixen un benefici a favor de la Associació Protectora de la Ensenyansa Catalana: de la primera se'n reserva un 5 per

cent y de la segona un 20 per cent, tot a favor de la obra trascendental y importantíssima de la ensenyansa catalana.

Col·legi de Sant Jordi.—Solemne y lluida ha sigut, com cada any, la festa infantil celebrada per aquest Col·legi en el Teatre Romea'l dia 13. Més de cent alumnes cantaren l'Himne a Sant Jordi, acompanyats de la orquestra que dirigeix el mestre Sanxo Marraco; el noy Joan Giné y Porta llegí un treball en prosa sobre una tradició de les Montanyes Malehides; varis alumnes llegiren una faula d'Iriarte en els tres idiomes català, francès y castellà; l'alumne Joan Baldiris la poesia *De ma terra*; l'altre alumne Joaquim Cumellas *La Barretina*, poesia den F. Marull; el pàrvul Lluís Puiggarí llegí també, ab notable correcció, la poesia *Lo bacallà*; en Xavier Roura *Amor de fill*, den Jacinto Verdaguer; y n'Eusebi Planas una faula den Masriera intitulada *Lo burro tornat a vendre*. La memoria de la excursió a Molins de Rey fou llegida pel nen Joseph Saltó, guanyador del concurs corresponent. A més de representarse'l drama moral *Contra superbia...*, original del digne director del Col·legi senyor Flos y Calcat, se cantaren varies cançons populars y escolars, y altres, unes per tots els noys y altres pel esbart cantayre «Novell Planter», y finalment l'alumne més antic del Col·legi, en Joseph Monclús, llegí un parlament de gracies en vers, compost pel propi director.

El dia 27 d'aquet mes celebrarà una altra festa, especial y extraordinària, en la Granja escolar, situada en el carrer de la Granja experimental, n.º 11, en la que's practicaràn, a la vista del públic, diversos exercicis escolars recreatius.

Associació protectora de la Ensenyansa Catalana.—Aquesta Associació ha repartit a les Escoles Catalanes durant lo prop passat abril 289'65 pessetes.

A més de les quotes setmanals dels socis, ha recaudat per medi dels talonets de *cinc cèntims*, 178'10 pessetes.

Hem de donar als nostres lectors la trista nova de la mort del notabilíssim literat y poeta mallorquí en Pere d'Alicantar Penya. Ha mort a la avansada edat de vuytanta dos anys, consagrat ab constància y entusiasmement remarcables fins als seus darrers temps al conreu de la literatura, essent actualment un dels col·laboradors més significats y entusiastes de la obra del Diccionari.

Les lletres patries estan de dol, y LA DEVANtera s'associa de tot cor al pesar de Catalunya y Mallorca per la mort del seu distingit fill y desitja a la seva familia la conformació necessaria pera suportar una perduda.

PETITA CORRESPONDENCIA

A. F., Santiago de Cuba.—Rebut: duro o americà.
C. y A., Sant Celoni.—Queden inscrits propagadors per un vuyt.

L'ADMINISTRADOR

Avís d'Administració

Aquesta Administració fa avinent als propagadors de fora, que dintre de pocs dies girarà contra 'ls qui estiguin en descubert de la suscripció d'aquest any, en la confiança que atendran degudament el giro.

LA DEVANtera s'entregarà de franch a qui ho solliciti en els punts següents:

Associació Popular Catalanista, Escudellers Blancs, 8, 1.ª Carrer de Sant Geróni, 4, impremta.

En els meteixos punts s'admeten donatius extraordinaris a favor del periòdic, que passin de 25 cèntims.

IMPREMTA COMUNAL, Societat obrera.—Sant Geróni, 4

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Catalunya	2 pessetes l'any
Pobles agregats a Barcelona (per rahó de major franquieg)	3 " "
Extranger	3 " "

Als propagadors de LA DEVANtera fomenten la circulació del periòdic prenent un nombre determinat d'exemplars, per repartir entre 'ls amichs, pagantlos als següents preus:

Una acció de 100 exemplars, pesetes	3'50	per cada número, compresos gastos de correu per Catalunya.
Mitja acció » 50 »	1'80	
Un quart d'acció » 25 »	1	
Un vuyt d'acció » 12 »	0'50	
Un dotzau d'acció » 8 »	0'35	

Les suscripcions se paguen per endavant.

S'admeten segells de correu y documents de fácil cobransa.

Es lliure la reproducció dels treballs, però 's prega que al reproduhirlos es fassi constar la procedencia.